
Vergaderjaar 2005–2006

30 300

Nota over de toestand van 's Rijks financiën

C

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2005

Bijgevoegd treft u, mede namens de Staatssecretaris van Financiën, de antwoorden aan op een deel van de vragen die tijdens de eerste termijn van de algemene financiële beschouwingen zijn gesteld. De antwoorden op vragen naar aanleiding van het belastingplan ontvangt u in een aparte set.

De Minister van Financiën,
G. Zalm

Vraag 1 Leijnse (PvdA) en Van Raak (SP)

Hoe ligt belastingderving hypotheekrenteaf trek in 2004 en 2005 en kan minister bevestigen dat de derving in 2003 circa 10,5 mld. bedroeg?

Hoeveel euro zijn we volgend jaar kwijt aan hypotheekrenteaf trek? Klopt het dat de zeven procent rijkste huishoudens volgend jaar drie keer zoveel hypotheekrenteaf trek krijgen dan alle huurders ontvangen aan huursubsidie? Voorzien de minister en de staatssecretaris de komende jaren een toename van de hypotheekrente? Wat zal een toename van deze rente met één procent ons kosten aan inkomstenderving? Hoeveel procent verhoging verwachten zij?

Antwoord

Over 2003 heeft de hypotheekrenteaf trek 10,7 miljard euro gekost. Naar huidige inzichten komen de kosten in 2004 uit op 11,3 miljard en in 2005 op 11,7 miljard. In 2005 wordt circa € 25,9 mld afgetrokken aan hypotheekrenteaf trek. Als de opbrengst van het eigenwoning-forfait worden meegenomen waren de kosten 8,8 miljard in 2003, oplopend naar 9,3 miljard in 2004 en 9,9 miljard in 2005.

Door de circa 230 000 (=7%) rijkste huishoudens met hypotheekrenteaf trek wordt in 2005 voor € 3,2 mld aan hypotheekrente afgetrokken. Rekening houdend met het eigenwoningforfait komt de totale aftrek die samenhangt met de eigen woning voor deze groep uit op € 2,7 mld, het netto voordeel hiervan bedraagt € 1,4 mld. Overigens dient voor een goede vergelijking tussen wonen en huren rekening te worden gehouden met meer aspecten dan de hypotheekrenteaf trek en de huursubsidie (€ 1,7 mld in 2005) zoals bijvoorbeeld de overdrachtsbelasting en de OZB. Zie voor een dergelijke vergelijking ondermeer «Housing subsidisation in the Netherlands: Measuring its distortionary and distributional effects»(CPB 2001).

De hypotheekrente is de afgelopen jaren gedaald tot een historisch laag niveau. Daarmee is het risico van een rentemutatie eerder opwaarts, dan dat verdere daling te verwachten is. Echter de kans op grote renteschommelingen is sinds de invoering van de EMU afgenomen en het niveau van de rente is ook gedaald. In de MEV verwacht het CPB voor 2006 een licht stijgende rente ten opzichte van 2005, en de effecten daarvan zijn daarmee al meegenomen in de ramingen.

Een exacte kwantificering van de budgettaire gevolgen van een stijging van de hypotheekrente is niet mogelijk. Een dergelijke ontwikkeling zal niet geïsoleerd plaatsvinden maar verbonden zijn aan de economische ontwikkeling wat weer effect kan hebben op de huizenprijzen. Ook wordt het budgettaire effect van een eventuele opwaartse bijstelling beperkt doordat de hypotheekrente in veel gevallen voor een aantal jaren vaststaat, waardoor een stijgende rente pas langzaam in de hypotheekrenteaf trek wordt verwerkt. Tevens zal een stijgende rente tot minder oversluitingen aanleiding geven waardoor de hiermee samenhangende (aftrekbare) kosten dalen.

Vraag 2 Leijnse (PvdA)

Kan de minister reflecteren op het effect van zijn acties m.b.t. de netto-positie.

Antwoord

Allereerst moet worden benadrukt dat de houding van de Nederlandse regering én van de Minister van Financiën ten opzichte van de EU-financiën niet ééndimensionaal is. Nederland zet zich al jaren in voor betere besteding van de Europese gelden door hervorming van beleid (getuige de IBO's over structurele fondsen en landbouwbeleid), voor behoedzame uitgavenkaders overeenkomstig de begrotingsafspraken op nationaal niveau én voor een eerlijker verdeling van de lasten. Dit is niet anti-Europees, maar juist een inhoudelijke, constructieve en pro-actieve positie waarmee NL een belangrijke rol speelt in het hervormingsdebat in Europa. Zowel door het Luxemburgse als door het Britse voorzitterschap is in de problematiek van Nederland erkend in de voorstellen die gedaan zijn.

Sinds jaar en dag gebruikt de Nederlandse regering dezelfde methode om nettoposities te meten, de zogeheten boekhoudkundige definitie. Dat deden we al toen we nog netto-ontvanger waren. Er is geen sprake van overdrijven van de Nederlandse bijdrage en al helemaal niet van «overbieden in steeds grotere bedragen die Europa zonder tegenprestatie van de Nederlandse burger afnam». Deze insinuaties staan mijlenver van de werkelijkheid.

De werkelijkheid is dat het begrip nettopositie niet bedoeld is om de kosten en baten van EU-lidmaatschap tegen elkaar af te wegen. Een negatieve nettopositie betekent niet dat het beter is om uit de Unie te stappen. De economische en politieke voordelen van EU-lidmaatschap staan niet ter discussie. Bij nettoposities gaat het om iets anders, namelijk om het meten van de budgettaire relatie van een lidstaat met de EU-begroting. Hieruit kunnen conclusies getrokken worden ten aanzien van de verdeling van de budgettaire lasten in relatie tot relatieve welvaart.

De werkelijkheid is ook dat we nu bijna letterlijk aan de vooravond staan van een Europese Raad waar onderhandeld zal worden over de uitgavenkaders van de EU, alsmede de financiering daarvan. Een belangrijk onderdeel in de onderhandelingen is de correctie van excessieve betalingsposities. Het feit dat Nederland al jaren de grootste nettobetaler is (ongeacht de definitie) wordt algemeen erkend, net zoals het erkend wordt dat NL een oplossing nodig heeft om in te kunnen stemmen. De onderhandelingen zullen dan ook onder andere gaan over deze oplossing. Het is dan ook prematuur om aan te geven wat het effect is van de acties van de Nederlandse regering. De inzet is helder: Nederland wil best een grote nettobetaler blijven, maar wil dan wel in een groepje met vergelijkbare betalende landen terechtkomen en niet met afstand bovenaan blijven staan.

Vraag 3 Leijnse (PvdA)

Waarom heeft regering zo terughoudend gereageerd op stelling dat Kennisinvesteringsquote te laag is. Wat denkt regering eraan te gaan doen?

Antwoord

De kennisinvesteringquote is een indicator die beleidsmakers en politici kan attenderen op ontwikkelingen van de relatieve positie van Nederland voor wat betreft de investeringen in onderwijs en onderzoek. Natuurlijk kent de KIQ ook zijn beperkingen. Het is een inputindicator terwijl vandaag de dag het (begrotings-) beleid de outcome en output centraal stelt. Het kabinet is vooral van mening dat het uiteindelijk gaat om het rendement en de resultaten van deze investeringen, en niet zozeer het bestede geld.

Op basis van de CPB studie *Nederland onderwijs en onderzoek in internationaal perspectief* ontstaat het beeld van een systeem dat behoorlijk presteert maar in het licht van de Nederlandse ambitie op onderdelen knelpunten vertoont. De knelpunten die naar voren komen zijn voor het kabinet wel aanleiding geweest te investeren. De afgelopen jaren is fors in onderwijs, kennis en innovatie geïnvesteerd. Zo wordt in 2006 reeds 1,6 mld bruto meer uitgegeven ten behoeve van de kenniseconomie dan voor deze regeerperiode. Daarnaast komt het kabinet volgend jaar, mede op basis van adviezen van het Innovatieplatform met een lange termijn investeringsstrategie. Overigens laat nadere analyse van de KIQ zien dat de grootste verschillen tussen Nederland en enkele voorbeeldlanden bij de private investeringen in kennis zitten.

Vraag 4 Terpstra (CDA)

Volgens Eurocommissaris McCreevy vinden er binnen Europa te weinig «boven nationale» fusies plaats. Ziet de Minister nog mogelijkheden het bank- en verzekeringswezen binnen Europa verder te versterken door bijvoorbeeld verdergaande samenwerking binnen ons land?

Antwoord

Tijdens de informele vergadering van de ECOFIN-Raad in september 2004 werd onder Nederlands voorzitterschap gesproken over het achterblijvende aandeel van grensoverschrijdende fusies en overnames in vergelijking tot fusies en overnames tussen binnenlandse banken en het aandeel van grensoverschrijdende fusies en overnames in andere sectoren. De Europese Commissie is naar aanleiding hiervan een brede studie gestart naar mogelijke belemmeringen voor grensoverschrijdende fusies en overnames in de Europese bankensector.

Het onderzoek van de Commissie bevestigt dat grensoverschrijdende fusies en overnames tussen banken een zeldzaam verschijnsel zijn in Europa, met uitzondering van een aantal regionale clusters (Scandinavië en de Benelux-landen) en de nieuwe lidstaten. In een openbare consultatie heeft de Commissie marktpartijen gevraagd wat de belangrijkste belemmeringen zijn voor grensoverschrijdende consolidatie. De belemmeringen die het meest werden genoemd, variëren van een gebrek aan kostenvoordelen bij een grensoverschrijdende fusie of overname (geen goede *business case*) tot misbruik van bevoegdheden door toezichthouders.

De rol van de Europese en nationale overheden in deze is om bestaande belemmeringen waar mogelijk weg te nemen en zo de weg vrij te maken voor grensoverschrijdende reorganisatie. Het is de sector zélf die bepaalt of een fusie of overname de moeite waard is. Het creëren van zogenaamde «nationale kampioenen» wordt dan ook van de hand gewezen. De verwachting is dat het wegnemen van economisch significante belemmeringen zal leiden tot meer grensoverschrijdende fusies en overnames en dat dit de integratie van Europese financiële markten zal versterken en zal bijdragen aan het efficiënt functioneren van deze markten.

Vraag 5 Terpstra (CDA)

In het overleg met Min. SZW heeft mevrouw Vedder haar zorgen uitgesproken over de toekomst van de pensioenindustrie in het licht van de EU-richtlijn betreffende het toezicht op pensioeninstellingen. Graag reactie minister.

Antwoord

Naar aanleiding van de zorgen die de leden van de CDA-fractie hebben over de toekomst van de Nederlandse pensioeninstellingen merk ik het volgende op. Ik ben het met mijn ambtsgenoot, de minister van SZW, eens, dat de vraag of pensioeninstellingen vanwege het toezichtregime uit Nederland zullen vertrekken of dat buitenlandse instellingen juist hiernaar toe zullen komen op voorhand lastig te beantwoorden is.

Daarbij moet in het oog worden gehouden dat het FTK er voor zorgdraagt dat pensioenaanspraken ook in de toekomst gewaarborgd blijven, waarbij vanuit financieel oogpunt sprake is van een stabiel stelsel. Het zal duidelijk zijn dat sociale partners een groot belang hebben bij het waarborgen van de aanspraken, die immers op arbeidsvoorwaardelijke afspraken zijn gebaseerd. Bestuurders van pensioenfondsen zullen hun deelnemers daarom goed duidelijk moeten kunnen maken waarom een vertrek naar het buitenland gunstig is voor de deelnemers. Dat neemt uiteraard niet weg dat sociale partners kunnen besluiten hetzij hun pensioenregeling in een andere lidstaat onder te brengen, hetzij hun pensioenfonds naar het buitenland te verplaatsen. Die keuze staat hen vrij en het is juist de bedoeling van de richtlijn dit mogelijk te maken. Evenzo biedt de richtlijn Nederlandse pensioenuitvoerders mogelijkheden om regelingen uit te voeren voor buitenlandse partijen.

Vraag 6 Terpstra (CDA)

Worden in de berekeningen van andere landen de invoerrechten ook beschouwd als onderdeel van de nationale bijdrage?

Antwoord

De meeste lidstaten geven bij interne rapportage over EU-Financiën een overzicht van *alle* afdrachten van dat land, dus inclusief de zogeheten traditionele Eigen Middelen (douaneheffingen). In veel gevallen staan deze afdrachten net als de andere Eigen Middelen ook op de nationale begroting (zoals ook in Nederland). Het noemen en kwantificeren van de traditionele Eigen Middelen is natuurlijk iets anders dan deze middelen volledig beschouwen als nationale bijdrage. Een aardige indicator voor het al dan niet beschouwen als nationale bijdrage is het begrip nettopositie: Bij het rapporteren over de ontvangsten en afdrachten van de lidstaten geven de meeste lidstaten een nettopositie. Veel landen, zoals onder anderen Nederland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Italië en veel nieuwe lidstaten, tellen hierbij *alle* Eigen Middelen als nationale bijdrage, dus ook de douaneheffingen (deze landen hanteren hierbij dus de zogeheten boekhoudkundige definitie die de NL regering voorstaat). Sommige andere landen volgen de jaarlijkse nettopositiecijfers die de Commissie presenteert, waarbij de traditionele Eigen Middelen *niet* worden meegerekend (VK-compensatiedefinitie).

Overigens is het in de context van de onderhandelingen over de Financiële Perspectieven zo dat er maar weinig landen voor pleiten om de traditionele Eigen Middelen wél mee te rekenen in de nettoposities. Immers, in de context van deze onderhandelingen is de boekhoudkundige definitie vooral in het belang van Nederland (het NL probleem is groter in die definitie) en dus niet in het belang van andere landen, hoewel zij deze definitie «thuis» wel gebruiken.

Vraag 7 Terpstra (CDA)

Kan de Minister hier nog eens duidelijk uitleggen waarom wij Rotterdam wel moeten meetellen en dat de Europese Rekenkamer het niet goed ziet?

Antwoord

Ten eerste geldt bij het berekenen van nettoposities het beginsel van volledigheid. Omdat *alle* Eigen Middelen door de Nederlandse staatskas worden afgedragen, moeten *alle* Eigen Middelen worden meegenomen bij het meten van de financiële relatie tussen die lidstaat en EU-begroting. Daarbij geldt dat als er geen douane unie zou zijn, de middelen in de staatskas zouden vloeien van het land dat ze int (het is voor de staatskas dan niet relevant in hoeverre de economische last gedragen wordt door een inwoner van Nederland of niet). Dit is ook de reden dat de Commissie zélf de traditionele Eigen Middelen van de nieuwe lidstaten als nationale contributie van die landen meetelt bij het berekenen van de compensaties die die landen ontvangen na toetreding. Er bestaat niet zoiets als «Europees geld». Deze middelen worden alleen door de lidstaten aan Brussel afgedragen omdat de nationale parlementen dit hebben besloten bij de ratificatie van het Eigen Middelenbesluit, zoals ook gebeurd is voor de BNI-afdrachten en de BTW-afdrachten.

Overigens geldt ook in economische zin dat de douaneheffingen als afdracht van Nederland moet worden gezien. Veel goederen die bij Rotterdam de Unie binnenkomen worden verzegeld doorgevoerd (35%), hetgeen betekent dat hierover in Nederland geen heffingen worden geïnd. Over die goederen draagt Nederland niets af omdat ze ook niet in de Nederlandse economie komen. Opgemerkt moet dus worden dat de mainportfunctie van Rotterdam lang niet volledig tot uiting komt in de douaneheffingen die in Rotterdam worden geïnd. Vervolgens geven cijfers van het CBS aan dat ongeveer 80% van de heffingen die wél in NL worden geïnd worden betaald door Nederlandse ingezetenen. In de academische studie die hiernaar verricht is, in opdracht van de Europese Commissie (1998), wordt de conclusie getrokken dat *driekwart* (74%) van de middelen die Nederland int daadwerkelijk betrekking hebben op de Nederlandse economie. Het beeld dat Rotterdam middelen int die door de rest van Europa moeten worden opgebracht is dus onjuist. Er wordt ook wel beweerd (o.a. door het CPB) dat de last van de heffingen die NL int uiteindelijk op de schouders rust van de finale consument, die zich vaker buiten dan binnen Nederland zou bevinden. Deze zogeheten 2e-orde effecten van de douaneheffingen gaan er vanuit dat de last van de heffing uitsluitend wordt gedragen door de finale gebruiker. Als dit al goed meetbaar zou zijn, dan zou dit een tamelijk arbitrair uitgangspunt zijn. Immers, ook de bedrijven in Nederland die in eerste instantie de heffing betalen dragen een economische last (heffing is onderdeel van totale productiekosten, het bedrijf loopt risico). Dit doet dus niets af aan de stelling dat de door Nederland af te dragen invoerrechten primair als last van de Nederlandse economie kunnen worden gezien. Door deze middelen *niet* mee te rekenen wordt de Nederlandse bijdrage aan Europa sterk onderschat. Overigens gaat het onderhouden van een mainport niet alleen met lusten maar ook met lasten gepaard, onder andere door de kosten van auto- spoor- en waterwegen.

Vraag 8 Terpstra (CDA)

CPB rekent zorgtoeslag als uitgaven, kabinet als lastenverlichting. Is het niet mogelijk dit voor publicatie op te lossen?

Antwoord

Het CPB heeft de zorgtoeslag geclassificeerd als een uitgavenregeling, die derhalve niet relevant is voor de lastenontwikkeling. In het Hoofdlijnenakkoord is echter afgesproken dat de zorgtoeslag vanwege de directe relatie met de zorgpremies tot het lastenkader wordt gerekend. De

zorgtoeslag is ingevoerd om de lastenverzwaring die optreedt door de (hogere) nominale premies bij de introductie van de basisverzekering te mitigeren. De hoogte van de zorgtoeslag kent een directe koppeling met de zorgpremie en heeft zodoende een direct effect op de lasten van de burger. Het kabinet heeft de zorgtoeslag daarom geboekt als een lastenverlichting. Dit boekingsverschil van de zorgtoeslag is met name relevant op moment van de systeemwijziging (2006). Dergelijke boekingsverschillen met het CPB zijn inderdaad verwarrend en niet wenselijk. Daarom zal in het volgende advies van de Studiegroep Begrotingsruimte geprobeerd worden om weer tot een eenduidige definitie van het gehanteerde lastenbegrip te komen.

Vraag 9 Biermans (VVD)

Afgelopen week kwam zelfs het bericht dat het ABP de pensioenpremies met € 0,5 mld verlaagt. Is dat niet prematuur, zo vragen de leden van de VVD-fractie zich af? De dekkingsgraad is immers nog te laag en de inflatiecorrectie nog niet volledig. De overheid spint garen bij deze verlaging. Graag ontvangen wij een reactie van de minister hierop.

Antwoord

ABP maakt voor de premiestelling vanaf 2006 gebruik van het overgangsregime van het nieuwe Financieel toetsingkader (FTK). ABP loopt hiermee vooruit op de definitieve invoering door toezichthouder DNB. Onder het nieuwe toezichtregime worden expliciet eisen gesteld aan de berekening van de kostprijspremie. Doel is dat het (premie)beleid van een pensioenfonds er op is gericht structureel op en boven de evenwichtssituatie te zitten. Ook wordt in de premiestelling rekening gehouden met de indexatie-ambitie van het fonds voorzover er geen herstellpremie nodig is. Het herstelplan, waar de premiestelling onderdeel van uitmaakt, is goedgekeurd door DNB.

Door de overstap op het FTK komt de premie in 2006 lager uit dan in 2005. ABP ging onder het oude toezichtsregime uit van een voortschrijdend gemiddelde van de reële rente. Als gevolg van een aanzienlijke daling van dit gemiddelde is de premie in 2005 fors gestegen. Onder het nieuwe toezichtsregime gaat ABP uit van een verwacht reëel rendement en daarnaast is de specifieke premieopslag voor het weer op peil te brengen van de financiële positie vervallen. Een daling van de pensioenpremie is overigens niet alleen profijtelijk voor de werkgevers bij overheid en onderwijs, maar ook voor de werknemers.

Voor een «grijs» fonds als ABP is het indexatie-instrument overigens belangrijker om de financiële positie bij te sturen. 1%-punt inflatievergoeding kost 1% dekkingsgraad of 7%-punten eenmalige premiestijging. De lange termijn ambitie van ABP blijft niettemin een welvaartsvast pensioen.

Vraag 10 Biermans (VVD)

Een dezer weken is in het Europees Parlement het rapport van de Europese Rekenkamer inzake de rechtmatigheid van de bestemming en de wijze van besteding van de uitgave van € 100 mld. over 2004 aan Europees geld besproken. Net als in de afgelopen tien jaar bleek een goedkeurende verklaring niet mogelijk. Er kan niet vastgesteld worden of het geld correct besteed is. De felle kritiek op het financiële beheer van de Europese Commissie onderschrijven wij. Graag ontvangen wij de visie van de minister hierop. Tevens vragen wij hem in hoeverre Nederland zich tegenover de Europese Rekenkamer kan verantwoorden?

Antwoord

Een positieve betrouwbaarheidsverklaring voor de Europese begroting is van het grootste belang. Het initiatief van de Commissie om tot een positieve betrouwbaarheidsverklaring te komen, de zogeheten «Routekaart naar een positieve DAS», heb ik dan ook gesteund. Daarin is een grotere rol van de lidstaten voorzien. Overigens bleek tijdens de besprekingen in de Ecofin dat er afgezien van Nederland weinig steun was: veel lidstaten willen het probleem alleen bij de Commissie laten. Ik zal begin volgend jaar uitgebreid op dit onderwerp terugkomen in het kader van de voorbereiding van het advies van de Ecofin aan het EP over de déchargeverlening.

Met betrekking tot de verantwoording van de lidstaat Nederland zijn er geen aanwijzingen dat de verantwoording van EU-middelen structurele tekortkomingen vertoont.

Vraag 11 Biermans (VVD)

Het kabinet besteedt ook aandacht aan het terugdringen van de mechanismen, die ervoor zorgen dat steeds weer nieuwe administratieve lasten ontstaan, zo lezen wij in de Rijksbegroting voor Financiën. Wij vragen ons af aan welke acties de minister in dezen denkt?

Antwoord

De actie waaraan ik nu met collega's werk is gericht op het in kaart brengen en vervolgens meer beheersbaar maken van gedrag dat achter steeds maar nieuwe regeldruk en dus ook nieuwe administratieve lasten zit.

Op dit moment wordt door de coördinerende departementen (Justitie, EZ, BVK, Financiën en AZ) een verkenning gemaakt van mogelijke oorzaken van regeldruk. U kunt dan denken aan gedrag dat te maken heeft met controlezucht, internationalisering, gelijkheidsdenken, incidentenpolitiek, bureaucratisering en het zoeken naar draagvlak.

In maart 2006 wordt een conferentie georganiseerd, waar deze mogelijke oorzaken besproken zullen worden met politici, vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en van het bedrijfsleven. De vraag zal dan aan de orde zijn, op welke wijze en met welke acties regeldruk beter zou kunnen worden beheerst, en welke rol iedere partij daarbij wil en moet spelen. Het gaat daarbij zowel om acties die op korte termijn, deze kabinetsperiode, kunnen worden ondernomen, als óók op de langere termijn gerichte acties.

Vraag 12 Biermans (VVD)

In Europa is de waarde van PPS-projecten in een jaar verdubbeld naar € 54 mld. Nederland loopt met een waarde van € 1,1 mld achteraan. Wat gaat de minister er aan doen om die achterstand in te halen? Wil de minister toezeggen, dat hij de fiscale belemmeringen van PPS-constructies in beeld brengt?

Antwoord

De ontwikkeling van pps in Europa gaat hard en dat is positief. Het is niet zo dat Nederland achterloopt. De geschetste verdubbeling is niet alleen het resultaat van een sterke groei per land, maar veel meer het resultaat dat steeds meer landen pps gebruiken bij het realiseren van infrastructuur

projecten. Dit laat onverlet dat het kabinet zoals verwoord in de pps voortgangsrapportage 2004 pps structureler wil toepassen.

In de aan de Tweede Kamer verzonden PPS Voortgangsrapportage 2004 zijn de belangrijkste belemmeringen en acties om deze belemmeringen weg te nemen genoemd. Deze belemmeringen hebben te maken met bepaalde begrotingsaspecten, transactiekosten en tijd en de verkokering binnen de overheid. Verder wil ik u verwijzen naar de voortgangsrapportage.

Uit de verschillende contacten die er zijn geweest zijn met marktpartijen (bijvoorbeeld PPS Task Force met VNO NCW en Bouwend Nederland) is fiscaliteit niet genoemd als belangrijke belemmering. De fiscale punten, die genoemd zijn, zijn:

- de reactiesnelheid bij de belastingdienst op vragen ten aanzien van de fiscale behandeling van pps. Aangegeven is dat behalve de publieke opdrachtgevers en de private opnemers óók de belastingdienst een (pps)leercurve moet doormaken. Belastingdienst heeft aangegeven de reactiesnelheid te verkorten met een kennisteam. De eerste effecten zijn al zichtbaar.
- BTW bij uitbesteding bij zorg. (zie TK 2004–2005 28 753, nr. 7)

Vraag 13 Biermans (VVD)

De minister formuleert een drietal voorwaarden waaronder specifieke compensatie mogelijk is. Kan de minister deze voorwaarden nader duiden. Bijvoorbeeld: hoe wordt de ruimte voor efficiencyvoordelen gedefinieerd? Wat wordt verstaan onder een duidelijke positieve meerwaarde door PPS? Hoe wordt gemeten dat de toename van de btw-druk door uitbesteding bij de keuze voor PPS verstorend werkt? In de brief wordt niet aangegeven hoe de financiële middelen voor compensatie kunnen worden gegenereerd. Bedoelt de minister dat de extra inkomsten aan btw tevens het compensatiebudget vormen? Door de brief wordt de indruk gewekt dat de specifieke compensatie beperkt wordt tot PPS. Als die indruk juist is, waarom stelt de minister de compensatie dan niet open voor alle uitbestedingen van overheidstaken c.q. taken van algemeen belang?

Antwoord

Zoals in de brief (TK 2004–2005 28 753, nr. 7) staat zijn de voorwaarden vooral bedoeld om bij een pilotproject met PPS in de zorgsector te kunnen toetsen of specifieke compensatie aan de orde kan zijn. Met name door het pilot-gehalte van pps programma bij de zorg is verdere uitwerking van de voorwaarden nog niet mogelijk gebleken. De criteria dienen nog verder te worden uitgewerkt. Wel kan het volgende ter verduidelijking worden gesteld. Om de te verwachten meerwaarde en dus ook de doelmatigheids-winsten van PPS te meten is een instrument ontwikkeld, de Publiek Private Comparator (PPC). Met dit instrument kunnen verschillende aanbestedingsalternatieven met elkaar vergeleken worden. Bij het opstellen komen ook de vrijheidsgraden die de private partijen meekrijgen om tot efficiëntere oplossingen te komen aan bod. In deze vergelijking komt ook naar voren wat het BTW effect is van de verschillende alternatieven. Daarmee kan worden gekeken of door specifieke compensatie BTW niet de «bottleneck» hoeft te zijn voor het starten met een PPS-pilot in de zorgsector.

U constateert terecht dat bij de bepaling van de compensatie rekening wordt gehouden met de extra BTW inkomsten.

Uw indruk dat het in de brief gaat om compensatie van BTW bij pps klopt. Zoals in de brief staat zijn er geen makkelijke oplossingen voor het BTW-probleem. Zo zijn eerdere gedachten om een BTW compensatiefonds voor de zorg op te zetten dan ook niet ten uitvoer gebracht. Het middel was erger dan de kwaal. Hierover is de Tweede kamer in 2002 geïnformeerd. Daarom is op pragmatische gronden gekozen om het instrument te beperken tot enkele specifieke pps projecten die als pilot voor de zorgsector zullen dienen.

Vraag 14 Schuyer (D66, mede namens OSF)

Maar waar het mijn fractie in de allereerste plaats om gaat, is van de minister te vernemen hoe hij nu eigenlijk tegenover Europa staat. Als de Euroscepticus Bolkestein, die duidelijk grenzen wil aan hetgeen Europa doet; of als de Europa pleitbezorger Van Eekelen, die overdracht van bevoegdheden bepleit en daar ook geld voor over heeft?

Antwoord

Een kritische beoordeling van het EU-optreden is noodzakelijk. Niet alle goede doelen kunnen het meest effectief op EU-niveau worden bereikt. Er dient keer op keer gekeken te worden naar aspecten van subsidiariteit en proportionaliteit. Dit is ook vastgelegd in het Verdrag: EU treedt alleen daar op waar doelstellingen onvoldoende kunnen worden bereikt door de lidstaten zelf. Op gebied van economische coördinatie is het adagium: concurrentie waar mogelijk, coördinatie waar noodzakelijk. Dat is het uitgangspunt binnen de EMU en laat ruimte voor nationale preferenties en structuren.

Dit betekent overigens niet automatisch op alle terreinen minder EU. Zie bijvoorbeeld mijn inspanningen tijdens het Nederlandse Voorzitterschap om te komen tot meer Europese samenwerking op het gebied van financieel toezicht en een actieve rol van de Commissies bij fusies en overnames. Tegelijkertijd zijn er ook inspanningen om de administratieve lasten vanuit Brussel te reduceren, zoals blijkt uit het programma Better Regulation van de Commissie. Ook is de regering van mening dat bij de (financiering van de) bewaking van de buitengrenzen meer Europese afspraken nodig zijn, evenals bij het migratie- en asielbeleid en de vergroening van het belastingstelsel.

Vraag 15 Van Middelkoop (CU, mede namens SGP)

Minister heeft in FD gemeld dat lastenverlichting 2007 vooral voor bedrijven is. Is dat een verstandig voornemen aangezien we voor de LT overschot nodig hebben?

Antwoord

Voor het bepalen van het begrotingsbeleid maakt het kabinet gebruik van heldere begrotingsregels. Deze zijn gepubliceerd in bijlage 9 van de Miljoenennota 2004. Belangrijke onderdelen hiervan zijn de vaste uitgavenkaders en een micro-lastenkader voor de inkomstenkant, waarbij wordt uitgegaan van volledige automatische stabilisatie. Toen de referentiewaarde van 2½ % werd overschreden zijn geheel conform deze begrotingsregels aanvullende maatregelen genomen. De uitgaven zijn teruggebracht naar een niveau die zich onder de kaders bevond en er heeft 2 miljard extra lastenverzwaring plaatsgevonden. Daarbij is tegelijkertijd aangegeven hoe het kabinet zou reageren als de overheidsfinanciën zich weer op het juiste pad zouden begeven (zie box 4.6.1 in Miljoenennota 2004 «wat te doen als tegenvallers meevallen»).

De uitspraken in het Financieel Dagblad bevestigen nog eens de afspraken die destijds zijn gemaakt. Mede door het tijdig budgettair ingrijpen van dit kabinet, bevindt het EMU-saldo zich namelijk weer onder de referentiewaarde. Hierdoor is in Miljoenennota 2006 reeds de mogelijkheid gevonden om voor de uitgavenkant terug te keren naar de kaders en extra investeringen te plegen in onder andere onderwijs, zorg en veiligheid. Tevens is een deel van de lastenverzwaring teruggeven. Voor 2007 is het streven om volledig terug te keren naar het lastenkader. Dit betekent dat er bij stand MN 2006 nog ruimte voor een lastenverlichting van ruim 1 miljard in 2007. Inmiddels is deze ruimte voor 2007 door een aantal aanvullende maatregelen die genomen zijn bij Belastingplan en naar aanleiding van de lagere zorgpremies (niet geheel neerwaarts aanpassen van de zorgtoeslag) beperkt tot circa 0,5 mld. Hoe deze lastenverlichting zal worden ingevuld, zal uiteraard onderdeel zijn van de budgettaire besluitvorming die volgend jaar in kabinet zal plaatsvinden.

Vraag 16 Van Middelkoop (CU, mede namens SGP)

Moet micro-krediet onder prudentieel toezicht?

Antwoord

Er is een grote verscheidenheid aan ondernemingen die microfinanciering aanbieden. Dit varieert van non-gouvernementele organisaties tot commerciële banken. Of een onderneming die microfinanciering verstrekt onder prudentieel toezicht staat, hangt af van de wijze waarop een onderneming zich financiert en niet van de wijze waarop een onderneming zijn gelden weer uitzet. Indien een onderneming bedrijfsmatig spaartegoeden van het publiek aantrekt en deze vervolgens uitzet (bijvoorbeeld in de vorm van microfinanciering) valt zij op grond van de Wet toezicht kredietwezen 1992 onder prudentieel toezicht. De noodzaak van prudentieel toezicht vloeit voort uit de informatieasymmetrie tussen de bankcrediteur (de verstrekker van de gelden aan de onderneming) en de onderneming, waardoor de bankcrediteur onvoldoende in staat is de soliditeit van de onderneming te beoordelen. Dit is alleen anders, indien uitsluitend gelden van bijvoorbeeld professionele marktpartijen worden aangetrokken. Dan is prudentieel toezicht niet nodig, aangezien deze partijen geacht worden zelf voldoende in staat te zijn de soliditeit van de onderneming waaraan zij hun gelden toevertrouwen te beoordelen.